

معرفی طرح تربیتی آموزشی

موسسه طلعه داران ظهور اهواز

شهرید بهشتی

ویژه جوانان ۱۹ الی ۲۵ سال

جوانی فرصت تکرار ناشدنی ای برای انسان است. سن جوانی سن تثبیت سبک زندگی انسان است. در این سن انسان آینده، هدف و سبک رفتاری خود را مشخص می کند. رفتارهایی که از جوان سر می زند ثمره دو دهه تربیت اوست. جوانی سن شروع تربیت نیست، به معنای دیگر، سن تغییر شناخت و رفتار نیست بلکه سن پرورش و رشد خصلت های تثبیت شده خود اوست.

علاوه بر نکته فوق در یک بررسی آسیب شناسانه فعالیت های تربیتی به وضوح می بینیم، نوجوان به محض ورود به سن جوانی، اگر نتوانست خود را دخیل در فعالیت های مسجد کند، کم کم به فراموشی سپرده می شود. غالباً دانشجویان و افرادی که به بازار کار وارد می شوند در این سن خطیر پس از طی سالها حضور در گروه های مسجدی، توفیق حضور در برنامه ها و اتصال به مسجد را ندارند. جوان در سن حساسی از لحاظ رفتاری است یعنی سالها مریدان تربیتی زحمت می کشند تا نوجوان این مرحله حساس بلوغ و نوجوانی خود را طی کرده و به مرحله ثبوت مذهبی برسد اما به محض ایجاد مشغله تحصیل و شغل و عدم مسئولیت در مسجد، این جوان دقیقاً در لحظه ای که نیاز به اتصال به مسجد و برنامه های دینی دارد، از مسجد جدا می شود. لذا ضرورت ایجاد می کند که فکر و طرحی برای جوانان ۱۹-۲۵ سال مسجدی شود تا بتوان نگاه مستقل و ویژه ای جهت انتقال معارف و مسائل تربیتی آموزشی به آنها داشت.

علاوه بر این نباید به جوانانی که مسئولیتی تربیتی اجرایی در مسجد به عهده می گیرند نگاه ابزاری داشت. یعنی این افراد وسیله ای هستند تا نوجوانان بیشتری به مسجد بیاید. این نگاه یک نگاه ناقص تربیتی است. چرا که این نگاه منجر می شود به این مطلب که من مربی به

اندازه ای به ایشان محتوا بدهم که نیاز نوجوانان تحت نظر ایشان است و این افراد دیگر بهره ای از معارفی که خود در این سن به آنها نیاز دارند نمی برند. لذا لازم است طرح و برنامه ای مستقلاً به این جوانان عزیز تنظیم گردد.

طرح شهید بهشتی در راستای همین هدف و در ادامه طرح بچه های بهشت و انصار المهدی (عج) چرخه تربیت را کامل کرده و خروجی های تربیتی مسجد را در پایان ۲۵ سال مورد ارزیابی قرار می دهد.

لذا از جوان ۱۹ ساله نباید انتظار داشت که وی بتواند بدون نیاز به مربی ادامه مسیر تربیتی معرفتی خود را طی نماید.

فصل اول / ویژگی های روانی – رفتاری

۱. **عدم تبعیت از سنتهای پیشین** : از جمله ویژگی های جوان تغییر در سبک زندگی خود نسبت به رفتارهای گذشتگان است. جوان دوست دارد با فکر خود به این نتیجه برسد که چرا فلان لباس را باید بپوشد، چرا باید نماز بخواند، چرا باید آداب و رسوم و عادات گذشتگان خود را پیاده کند...! تقلید و تبعیت را دوست ندارد. لذا زیاد مشاهده می شود پدر و مادر مذهبی، اما جوان رفتارهای ضد دینی از خود نشان می دهد. مادر چادری اما دختر بد حجاب. علت همین است که جوان چون از تقلید متنفر است و از لحاظ عقلی هم قانع نشده است که چرا باید چادر بزند یا نماز بخواند، رفتارهای به ظاهر سرکشانه ای نسبت به بزرگان و والدین خود انجام می دهد، تا نشان دهد من هم برای خود فکر و عقیده ای دارم. قرآن کریم نیز از تقلید گذشتگان بسیار نهی کرده است. لذا مربیان محترم باید توجه داشته باشند روش های دو طرفه و مباحثه ای را در روش های آموزشی تربیتی مبنا و محور قرار بدهند. ثمره این رفتار و بهها دادن به جوان، ابتکار عمل و خلاقیت فکر اوست. جوان منبع عظیم خلاقیت است به شرطی که عقلش به همراه سنش بزرگ شود و این از وظائف مربیان تربیتی است.

بخشی از این رشد عقل را می توان در واگذاری مسئولیت به جوان جستجو کرد. مسئولیت هایی که باید بر اساس علاقه و نیازمندی تربیتی جوان باشد. مسئولیتهایی که جوان ملزم شود تا قوای فکری و بدنی خود را به کار انداخته و دست به ابتکار عمل بزند.

۲. **مستعد یادگیری / حق پذیر** : از جمله ویژگی های جوان حق پذیری است. لذا خشونت و یا نصیحت در ارتباط با جوان هیچ فایده ای ندارد. ساختار یادگیری ذهن جوان کامل شده و مستعد فراگیری علوم عقلی است. لذا در طرح شهید بهشتی معارف عقلی با عمق بیشتری نسبت به طرح انصار المهدی (عج) تنظیم شده اند.

۳. **پیگیر حوادث اجتماعی سیاسی:** جوان خود را جزء عناصر اجتماع می بیند. سیاست، اقتصاد، فرهنگ جامعه را در سرنوشت و زندگی خود موثر می بیند. لذا پیگیری مسائل اجتماعی می شود. خصوصاً دانشجویان و طلاب به این مسئله اجتماعی نیاز بیشتری دارند. لذا در این طرح کتب و محتواهایی با هدف ارتقاء سطح سیاسی اجتماعی اعضای طرح تدوین شده است که در بخش دوم قابل مشاهده است.

۳. **اوج نیازهای عاطفی جنسی:** از جمله ویژگی های جوان، احساس نیازهای عاطفی جنسی است. بخشی از دلایل بی قراری ها و بی حوصلگی های جوان همین احساس نیاز است. خصوصاً با وجود این ناامنی های فرهنگی ای که در جامعه ما وجود دارد این نیاز به صورت کاذب نیز تشدید می شود. کنترل این نیاز و ایجاد بستر ازدواج برای جوان از جمله کمک های مربیان تربیتی است که عدم توجه به آن آسیب هایی را در پی خواهد داشت. لذا در این طرح آموزش های خانواده از جمله ویژگی های همسر، ادب و اخلاق همسر داری و... جهت اعضای طرح با صلاحدید مربی طرح برگزار می شود.

۴. **علاقه به دوستی با همسالان:** جوان به شدت در این سن علاقه مند به دوستی با همسالان خود است. لذا روز به روز علاقه و ارتباط خود را خانواده خود کمتر می کند. کنترل این ویژگی در تشکیل شخصیت اجتماعی جوان بسیار موثر می باشد. دیده شده است نوجوانانی که بسیار وابسته به والدین خود هستند در مرحله جوانی یا توان حضور در اجتماع را ندارند و یا دچار سرکشی و تمرد از خانواده خود می شوند. جوان باید این را یاد بگیرد که ارتباط با عناصر اجتماعی هیچ منافاتی با رعایت حرمت خانواده را ندارد. البته نقش والدین در مدیریت این روحیه بسیار اساسی است.

۵. **دوستار شخصیت خود و حس خودنمایی:** یکی از ویژگی های جوان احساس و ابراز شخصیت و در نهایت افتخار به شخصیت خود است. جوان دوست دارد شخصیتش مورد پذیرش و درک

اطرافیان قرار گیرد. نوع پوشش، از بارزترین مصادیق بروز شخصیت است که جوان دوست دارد طوری لباس بپوشد که اطرافیان خصوصاً هم سن و سالان او را تحسین کنند. لذا مریبان محترم باید توجه داشته باشند، اولاً به تثبیت و تقویت شخصیت دینی جوان کمک کنند ثانیاً طوری با جوان برخورد نکنند که وی احساس بی هویتی و بی شخصیتی کند^۱. دادن مسئولیت و حمایت و تشویق وی، احترام به نوع پوشش و افکار وی می تواند در تثبیت هویت فردی اجتماعی جوان نقش به سزایی داشته باشد.

۶. علاقه به آزادی: جوانی دوست دارد آزادانه در هر طریقی که علاقه مند است به صورت افراط گونه ای به پیش برود. هیچ مانعی بر سر راه وی قرار نداشته باشد. نه موانع اجتماعی، نه خانوادگی، و نه فردی. جوان اوج لذت را در آزادی مطلق می بیند. تنظیم رفتار افراط گونه جوان از وظائف مربی است. جوان باید اینرا درک کند که همیشه لذت در محدودیت است. اگر همیشه جلوی انسان انواع غذا های متنوع و لذیذ بود، انسان احساس گرسنگی زیاد نمی کرد و لذا از غذا خوردن لذت نمی برد. رفع گرسنگی زیاد ولو با یک نان لذتش از خوردن غذاهای لذیذ در سیری بیشتر است. جوان فکر می کند آنانی که در غرب آزادانه به هر عملی دست پیدا می کنند در اوج لذت و هیجان و آرامش هستند. سوال اینجاست که اگر این گونه است چرا روز به روز آمار خودکشی در افرادی که هیچ قید و بندی در غرب ندارند شدیداً رو به افزایش است؟

روانشناسان می گویند: آزادی جنسی ۱۰ مرحله دارد که مرحله آخر آن خودکشی و مرحله هشتم آن دیگر آزاری است. یعنی فرد دیگر از توان های جنسی خود لذت نمی برد بلکه به یک حالت جنون و دیوانگی رسیده و میخواهد با رفتارهای خشونت آمیز و آزار دیگران احساس قدرت خود را به رخ دیگران بکشد. یعنی دیگر از قوه شهوانی خود لذت نمی برد و به قوه اقتدار و قهرمان طلبی خود روی می آورد. اعتدال مبنای زیبایی در هر چیزی است. اگر چهره ای زیباست چون

جوان دوست دارد احساس کند هرکاری را که اراده کند می تواند انجام دهد. لذت شرط بندگی ها در بین جوانان شایع است. میگوید من مطمئن هستم^۱ فلان کار را انجام می دهم اگر ؟؟؟ فلان مبلغ را به شما می دهم. هم جوان می خواهد قدرت خود را ثابت کند و هم خودنمایی کند.

دهان و چشم و بینی و گوش و... هر کدام نه خیلی بزرگ است و نه خیلی کوچک. آزادی هم به صورت زیاد و هم کم نازیاست. انتقال این مفاهیم به جوان می تواند نقش موثری در کنترل روابط فردی اجتماعی جوان داشته باشد.

فصل دوم / اهداف تربیتی طرح شهید بهشتی

۱. **استمرار روحیه تقوا و تشرع** : از جمله اهداف تربیتی طرح شهید بهشتی متشرع شدن جوانان است. به این معنا که بایدها و نبایدهای احکام های دینی را قبول کرده باشند و رفتارهای خود را بر مبنای رساله و دستورات مراجع دینی تنظیم کنند. شروع این روحیه تشرع در ابتدای دوران نوجوانی است اما در این سن مریبان تربیتی باید احکام دینی را در زندگی فردی و اجتماعی جوانان دخیل کنند. ببینند جوان در محیط ها و زمانهای مختلف درگیر چه مسائلی است که نیازمند احکام دینی است. مثلاً در محیط دانشگاه، در محیط کسب و کار وی در مسافرت و... از طرفی دیگر تثبیت و تقویت روحیه تقوا نیز در این طرح از اهداف مهم تربیتی است. دارا شدن اوصاف کمالیه و دوری از رزائل اخلاقی از ثمرات تقوا است. تقوا یعنی جوان هم به خدا عشق بورزد ، امید به رحمت خدا داشته باشد و هم از ترس اعمال و رفتار خود از خدا بترسد. این خوف و رجا رفتار انسان را تنظیم می کند. ایجاد روحیات و خلقیات خوب از جمله: صبر، توکل، دلسوزی، ایثار و کمک رسانی، تواضع و راضی بودن به رضای خدا می تواند از مصادیق تقوا باشد.

۲. **اهل تلاش و کوشش**: همانطور که ذکر شد از جمله ویژگی های جوان اثبات و ابراز شخصیت و قدرت خود به دیگران است. چه خوب است این ابراز شخصیت جهت خوب پیدا کرده و قدرت خود را جهت تقویت دین خود صرف کند. لازمه این اثبات شخصیت دینی، پرتلاشی و تنبل نبودن است. شیطان می خواهد ما سست باشیم، روزی ۱۲ ساعت بخوابیم، اهل بازی های کامپیوتری و دیدن فیلم باشیم. به قول معروف تخدیر روحی بشویم. در روایات مختلف داریم که خداوند از انسان بی کار و تنبل بیزار است. بی کاری و تنبلی از آسیب های امروز جوانان است. لذا در این طرح ، محور اهداف و برنامه ها به حرکت درآوردن و شکوفا کردن استعدادهای

جوانان است. هرکس در هر زمینه ای علاقه و استعداد و توان دارد می تواند مسئولیت بگیرد و فعالیت کند. هم در بعد تربیتی و هم در بعد اجرایی. البته بررسی شرایط افراد جهت مسئولیت های مختلف خصوصاً در بعد تربیتی از وظائف مربیان طرح است.

۳. انقلابی و ولایتمدار: پذیرش ولایت خدا و ائمه معصومین از طرف جوان، از جمله اهداف طرح شهید بهشتی است. جوان با توجه به روحیه آزادی طلبی و استقلال طلبی در نگاه اول با هر سلطه و ولایت و حاکمیت برخورد، مخالفت می کند. می گوید مگر من بچه هستم که نیاز به سرپرستی داشته باشم. دیگر بزرگ شده ام، خودم مصالح خود را تشخیص می دهم و خودم تصمیم می گیرم چه کاری انجام بدهم یا ندهم. لذا اقناع جوان نسبت به موضوع ولایت پذیری چندان آسان نیست. مرحله بعد از ولایت پذیری، ایجاد روحیه انقلابی در جوان است. اینکه جوان احساس کند خط قرمز زندگی وی حرمت حریم ولایت است. اگر کسی به رهبر و ولی وی جسارت کند از پا نمی نشیند، اگر ببینید کشور اسلامی اش در خطر است در خط مقدم این مبارزه قرار می گیرد. ایجاد این روحیه انقلابی در جوان بسیار مهم است. البته تنظیم این روحیه و افراط گونه عمل نکردن و رعایت مصالح دینی اجتماعی از جمله وظائف مربی است.

۴. مانوس با مطالعه کتاب: جوان در این سن بسیار نیازمند معارف مختلف فردی و اجتماعی است. جوان دنیای وسیعی را جلوی دیدگان خود می بیند دوست دارد از هر بخشی مطلبی را بفهمد. ورزش، اقتصاد، نجوم، طبیعت و... اگر علاقه مند به مطالعه کتاب نباشد نمی تواند به این نیاز خود پاسخ مثبت بدهد. لذا ایجاد این روحیه از اوایل نوجوانی بسیار مهم بوده و استمرار و تقویت آن را در این سن از جمله وظائف مربیان تربیتی طرح است.

فصل سوم/اهداف آموزشی طرح شهید بهشتی

۱. **آشنایی به تفسیر قرآن کریم:** از جمله اهداف طرح شهید بهشتی آشنایی به تفسیر آیات قرآن

کریم است. هفته ای یک مرتبه، جلسه ای با عنوان تفسیر قرآن برگزار می گردد. هدف این جلسات، انس با قرآن کریم و آشنایی بیشتر اعضا با نحوه به کارگیری آیات قرآن در زندگی خود است. سیر محتوایی تفسیر قرآن در بخش دوم کتاب قابل مشاهده است.

۲. **آشنا به ادعیه و صحیفه سجادیه:** از جمله آسیب هایی که در انجام اعمال عبادی مشاهده می شود. ارتباط با ادعیه در مواقع خاص آن هم با محور قرار دادن قرائت آن است. ادعیه و مناجات های ائمه معصومین پر است از مضامین عالی خدانشناسی، خودشناسی. پر است از نگاه های زیبا به خدا و زندگی. خسران بزرگی است که این محتوای عمیق معرفتی تربیتی از دسترس جوانان و خودمان دور باشد. لذا در این طرح سیر محتوایی آشنایی با ادعیه و نهج البلاغه تنظیم و تدوین شده است.

۳. **توانمندی در انجام مسئولیت های محوله:** از جمله اهداف طرح، توانمند کردن اعضای طرح در مقابل وظائف و مسئولیت های تشکیلاتی است. در این طرح اعضا به سه دسته تربیتی، اجرایی و فاقد مسئولیت تقسیم می شوند. لذا برنامه های طرح به دو دسته عمومی (برای ۳ قسم اعضا) و اختصاصی برنامه ریزی شده است. به عنوان مثال برای قسم تربیتی افرادی که شرایط رده تربیتی (مسئول حلقه) را کسب نمایند آموزش های ویژه ای اعم از معرفتی و مهارتی به آنها داده می شود. مثل مهارت کلاس داری، روش تدریس، روش مشاوره و... یا افرادی که مسئولیت های اجرایی را در تشکیلات به عهده می گیرند جلسات آموزشی تحت عنوان مدیریت منابع انسانی، مالی، و... برگزار می شود.

۴. **آشنا به منطق و فلسفه اسلامی:** با توجه به اینکه جوان دوست دارد خود فکر کند و خود تصمیم بگیرد، وظیفه مربی این می شود که مقدمات فکری جوان را خوب و بر اساس شکل صحیح و منطقی بچیند. لذا آموزش منطق و روش درست فکر کردن از برنامه های آموزشی طرح است. علاوه بر این با توجه به سفارش های اکید مقام معظم رهبری مبنی بر فراگیری فلسفه از سن کودکی، لازم است فلسفه (به معنای عام یعنی مهارت به کار گیری ذهن) تامل بیشتر می کنم. البته فلسفه به معنای مصطلح (جهان بینی) به ایجاد این قدرت فکر کمک می کند. در این طرح سیر محتوایی منطق و فلسفه نیز با همان اهداف مذکور تنظیم شده است.

۵. **جریان شناسی سیاسی:** با توجه به اینکه جوان در این سن اوضاع سیاسی اجتماعی جامعه را پیگیری می کند و از طرفی نیز در حوزه و خصوصا دانشگاه مباحثی از این دست بسیار مورد استفاده وی قرار می گیرد، لازم است از سیر جریانات سیاسی حداقل از سده اخیر با خبر شود. در غیر این صورت جوان از ریشه های فکری احزاب و شخصیت هایی که امروز می خواهد در مورد آنها قضاوت کند بی خبر بوده و تصمیمات اشتباهی را در حوادث و اتفاقات اجتماعی سیاسی می گیرد. لذا آشنایی با جریانات سیاسی در ایران و جهان در سده اخیر بسیار حائز اهمیت است.

۶. **آشنایی با تاریخ تحلیلی اسلام:** آشنایی با تاریخ خصوصا تاریخ اسلام به تجربه و قدرت تفکر انسان می افزاید. کسی که از جریانات تاریخی باخبر است بهتر می تواند در مورد اوضاع زمان خویش قضاوت کند. البته لازم است با بصیرت و تحلیل به تاریخ نگریسته شود. وگرنه دانستن صرف سن تولد و فوت و مدت امامت و کنیه وقاتلین ائمه معصومین، فایده ای خاص ندارد. لذا در این طرح تاریخ تحصیلی صدر اسلام اعم از زمان زندگانی پیامبر اکرم(ص) و امیر المومنین (ع) از برنامه های آموزشی طرح می باشد.

۷. **دشمن شناسی و آشنایی با شخصیت ها و مذاهب:** دشمن شناسی به انسان کمک می کند تا در برابر برنامه های دشمن، انسان فریب نخورد. دشمن شناسی به انسان بصیرت و تحلیل می دهد.

اینکه برنامه های دشمن جهت از پای در آوردن اسلام چیست؟ نقاط ضعف و قوت دشمنی کجاست؟ آشنایی با قدرت و انگیزه دشمنان اسلام به انسان غیرت ایستادگی می دهد. انسان را از خواب غفلت بیدار می کند. انسان را به هرگونه رفتار و گفتار دشمن حساس می کند. لذا تحت همین عنوان موضوعاتی چون: یهود شناسی، آشنایی با وهابیت، سلفی گری، بهائیت و... در تنظیم سیر محتوایی طرح مورد توجه قرار گرفته است.

۸. **آشنایی با کلام اسلامی:** با توجه به گذراندن مباحث مقدماتی عقایدی در طرح انصار المهدی (عج) سیر محتوایی عمیق تری نسبت به موضوعات کلامی و عقایدی در طرح تدوین شده است. مباحثی چون جهان بینی، ایدئولوژی، آشنایی با مکاتب غربی و...

۹. **آشنایی با مبانی تربیت اسلامی:** با توجه به اینکه اعضای طرح از طرفی کم کم به سن ازدواج رسیده و صاحب فرزند می شوند و از طرفی مسئولیت های تربیتی در تشکیلات به عهده می گیرند، لازم است به مبانی و روش های تربیتی اسلام آشنا بشوند. عدم آشنایی با اصول تربیتی اسلام می تواند سرگروه های تربیتی را دچار مشکل کند. لذا سیر مباحث تربیتی خصوصاً جهت افرادی که در بخش تربیتی قصد فعالیت دارند بسیار ضروری است.

۱۰. **آشنایی با مبانی اخلاق اسلامی:** در جامعه ای که اخلاق روز به روز جای خود را به منفعت طلبی می دهد آشنایی جوانان با مبانی اخلاق اسلامی بسیار ضروری است. اینکه چرا محبت به دیگران خوب است؟ اینکه چرا ایثار و کمک به دیگران در اسلام سفارش شده است؟ اینکه آیا حجاب زنان و محدودیت نیست؟ چرا در دین آزادی وجود ندارد؟ و خیلی چراهای اخلاقی دیگر که همچنان به صورت شک مخرب در ذهن جوان امروز ما دارد نقش آفرینی می کند. لذا آشنایی با مبانی اخلاق اسلامی با محوریت کتب شهید مطهری در این طرح قرار داده شده است.

کلیه حقوق این نوشته متعلق به سایت مجموعه طلّیعه داران ظهور می باشد.

مجموعه فرهنگی تربیتی مجموعه طلّیعه داران ظهور اهواز

<http://www.taliedaran.ir/>